

Дизайн: тенденції, практика, перспективи
КЛАСИФІКАЦІЯ ВІЗУАЛЬНИХ ПАТТЕРНІВ
В ГРАФІЧНОМУ ДИЗАЙНІ

І. БАННОВА, О. СТРИЖОВА, Ю. БОРИСОВ
Черкаський державний технологічний університет,
Хмельницький національний університет

Історія та розвиток візуальних паттернів у графічному дизайні є актуальною дослідницькою темою, яка відображає еволюцію стилів, технологій і культурних впливів. Паттерни (англ. *pattern* – шаблон, зразок, взірць) у графічному дизайні – це повторювані елементи, які використовують для оздоблення або створення візуальної структури [1].

Паттерни у графічному дизайні пройшли довгий шлях розвитку – від простих декоративних візерунків до складних цифрових композицій. Сучасний графічний дизайн використовує багатство візуальних елементів минулого та комбінує їх з інноваційними техніками, адаптуючи до сучасних культурних і технологічних змін. Сьогодні візуальні паттерни продовжують свій розвиток завдяки новим технологіям та інструментам.

Візуальні паттерни в сучасному графічному дизайні використовуються для різних цілей – від створення стилістичної ідентичності брендів до покращення користувацького досвіду (UX) в інтерфейсах. Вони дозволяють дизайнерам організовувати візуальні елементи, передавати настрій, структурувати інформацію та додавати естетичну привабливість.

Основними напрямками використання візуальних паттернів у сучасному графічному дизайні є:

1) Брендинг та айдентика [2]. Візуальні паттерни є важливим елементом брендингу, оскільки вони допомагають створити унікальне візуальне обличчя компанії або продукту. Багато брендів розробляють власні паттерни, які використовуються на всіх рекламних та маркетингових матеріалах – упаковках, візитках, веб-сайтах. Це дозволяє компаніям вирізнятися серед конкурентів і формувати візуальний зв'язок з аудиторією.

2) Інтерфейси користувача (UI-дизайн) [3]. У веб- і мобільному дизайні паттерни відіграють важливу роль у полегшенні взаємодії користувачів з інтерфейсом. Мікропаттерни для навігації як невеликі, повторювані візуальні елементи можуть направляти користувачів або виділяти важливі функції. Вони можуть бути використані у вигляді фонових текстур або іконок для покращення навігації. Використання паттернів у вигляді модульних сіток у дизайні інтерфейсів допомагає структурувати контент, розділяючи його на зрозумілі блоки. Це сприяє підвищенню зручності користування і легкості візуального сприйняття інформації.

3) Декоративні елементи та створення атмосфери. Паттерни часто використовуються для створення певної атмосфери або настрою в дизайні. Текстуровані паттерни можуть додавати візуальній глибини і створювати тактильне відчуття. Наприклад, паперові, дерев'яні або тканинні текстури створюють відчуття натуральності й комфорту. Геометричні фонові паттерни

можуть додавати дизайну сучасний, технологічний або мінімалістичний вигляд.

4) Адаптивний дизайн. У відповідь на розвиток адаптивного дизайну (design responsiveness) сучасні паттерни повинні бути гнучкими. Це означає, що візуальні елементи адаптуються до різних екранів і розмірів, залишаючись при цьому естетичними та функціональними.

SVG-паттерни [4] – це масштабовані векторні паттерни, які зберігають чіткість і якість на будь-якому пристрої та розмірі екрану. Вони ідеально підходять для веб-дизайну. Візуальні паттерни можуть бути інтерактивними або анімованими. Наприклад, рухомі геометричні фігури або перехідні ефекти створюють динамічний ефект і привертають увагу користувача.

5) Інфографіка та візуалізація даних. Паттерни широко використовуються для візуалізації даних, полегшуючи їх розуміння та сприйняття. Це особливо актуально для великих обсягів інформації в інфографіці або презентаціях. Візуальні паттерни можуть бути використані для створення фонових структур, що допомагають орієнтуватися в даних. Вони також можуть допомагати виділяти ключову інформацію або розділяти дані на групи. Повторювані іконки чи схематичні зображення в інфографіці можуть слугувати для підсилення ключових повідомлень або полегшення сприйняття складних ідей.

6) Експериментальні проекти та арт-проекти. У сучасному графічному дизайні паттерни також використовуються для творчих і експериментальних проектів. Це можуть бути інноваційні арт-інсталяції, інтерактивні медіа-проекти або гібридні дизайнерські рішення.

7) Візуальні ілюзії та експериментальні ефекти. Психоделічні та оптичні паттерни використовуються для створення візуальних ілюзій та експериментальних ефектів. Такі паттерни можуть впливати на сприйняття простору і руху. Диджитал-арт-паттерни часто комбінуються з новими технологіями, такими як доповнена реальність (AR) або генеративний дизайн, щоб створювати інтерактивні й мінливі візуальні композиції.

Візуальні паттерни в сучасному графічному дизайні стали невід'ємною частиною багатьох напрямів – від брендингу до інтерфейсів користувачів. Їх використання варіюється від декоративних і текстурних елементів до складних структур для візуалізації інформації. Завдяки розвитку технологій, паттерни стали динамічними, інтерактивними й адаптивними, що відкриває ще більше можливостей для дизайнерів у майбутньому.

Візуальні паттерни можна класифікувати за їхньою формою та змістом, оскільки різні типи паттернів базуються на певних геометричних, органічних або абстрактних структурах. Класифікація за формою та змістом допомагає дизайнерам зрозуміти, як різні елементи можуть взаємодіяти та гармонійно вписуватися в загальну композицію.

Отже, у величезному розмаїтті візуальних паттернів можна виділити шість груп: геометричні, абстрактні, органічні, декоративні, типографічні та фрактальні.

Геометричні паттерни – це паттерни, які складаються з простих або складних геометричних фігур, що повторюються у структурованому порядку. До групи геометричних паттернів відносяться: прості геометричні паттерни, що мають в основі трикутники, чотирикутники, кола чи їх сегменти; складні геометричні паттерни, наприклад, побудовані на основі шестикутників (мають назву гексагональні) або складних комбінацій простих фігур; лінійні паттерни, в яких фігури або елементи організовані у вигляді прямих, хвилястих чи зигзагоподібних ліній; сітчасті паттерни, побудовані на базі регулярних сіток, де елементи повторюються на вузлах або перетинах ліній сітки.

Органічні паттерни імітують природні форми та текстури, мають плавні лінії й менш структуровані форми. Вони часто асоціюються з природою і використовуються для передачі більш м'якого, органічного відчуття. Сюди входять: рослинні паттерни, складаються з фігур, що імітують рослинність, листя, квіти, гілки або лози; хвилясті паттерни з плавними, вигнутими лініями, які нагадують хвилі та можуть створювати м'який і «текучий» ефект, популярний в паттернах, щоб відображати поведінку рідин або вітру; тваринні паттерни, що імітують шкури тварин, як-от леопардовий принт, зеброві смуги або луску змії.

Абстрактні паттерни складаються з нелогічних або неструктурованих форм і елементів, які не обов'язково відображають реальні об'єкти чи геометричні форми, а створюються для візуального впливу, без конкретної символіки чи сенсу. До них відносяться: експресивні паттерни, що імітують мазки пензля або випадкові брызги фарби, створюють відчуття руху і спонтанності; хаотичні паттерни мають композиції з випадковим поєднанням різних форм і ліній, які не слідує чіткій структурі або ритму, але створюють візуальну гармонію; динамічні паттерни, в яких поєднуються елементи з враженням руху або мінливості форми, які часто створюються за допомогою цифрових ефектів або програмних алгоритмів.

Декоративні паттерни створюються з метою оздоблення, вони складні за своєю структурою і насичені деталізацією. Декоративні паттерни містять декоративні природні та інші елементи (мотиви), наприклад, медальйонні паттерни, що мають симетричні, радіальні форми, що імітують медальйони, віночки або розетки; арабескові паттерни, які мають складні плетіння та витончені лінії, що переплітаються між собою, утворюючи плавні, повторювані мотиви; паттерни з класичними орнаментами, натхнені класичними архітектурними елементами, такими як акантове листя або стилізовані рельєфи.

Типографічні паттерни використовують літери, цифри або символи як основні елементи композиції. Вони включають: текстові паттерни, в яких повторення певних букв або слів створює декоративний або ритмічний ефект; цифрові паттерни, що складаються з цифр у певному ритмічному порядку; символічні паттерни (математичні та інші символи); шрифтові паттерни, що використовують різні типографічні стилі або елементи шрифту для створення складних текстових паттернів.

Фрактальні паттерни – це геометричні форми, які повторюються у

різних масштабах і створюють візуальні елементи з майже безкінечною деталізацією. Такі паттерни виглядають як нескінченний ланцюжок само побудови, їх часто використовують у сучасному цифровому дизайні, до них віднесені: природні фрактали, наприклад, листя папороті або гілки дерев, що повторюються за фрактальним принципом і імітують природні форми з високою точністю; математичні фрактали, що побудовані на основі математичних формул, як-от фрактал Мандельброта [5]. Вони можуть створювати гіпнотичні та абстрактні візерунки.

Окремо треба сказати, що паттерни можна класифікувати також за типом симетрії чи асиметрії: симетричні паттерни, що мають відображення вздовж однієї або кількох осей симетрії та можуть бути як простими геометричними, так і складними декоративними формами; асиметричні паттерни, що не мають чіткої симетрії, можуть створювати динамічний і нестандартний вигляд, що часто використовують для створення сучасних і ексцентричних дизайнів.

Отже, класифікація візуальних паттернів за формою і змістом дає можливість дизайнерам систематизовано підходити до розробки композицій та обирати найбільш відповідний стиль для конкретного проекту.

Комбінування різних форм паттернів дозволяє створювати багат шарові й складні дизайни, що відповідають сучасним естетичним вимогам та тенденціям.

Література

1. Що таке паттерн [Електронний ресурс] / Режим доступу : <https://rocketmen.com.ua/ua/article/pattern> (дата звернення: 1.10.2024).
2. Паттерни в айдентиці. Що робить бренд унікальним. [Електронний ресурс] / Режим доступу : <https://rubarbs.com/ua/article/identity-patterns-what-makes-a-brand-unique> (дата звернення: 5.10.2024)
3. UI patterns. Використання шаблонів для UI-дизайну [Електронний ресурс] / Режим доступу : <https://evergreens.com.ua/ua/articles/ui-patterns.html> (дата звернення: 5.10.2024).
4. Генератори svg-паттернів. [Електронний ресурс] / Режим доступу : <https://www.komarov.design/top-10-ghieniatoriv-svg-patierniv/> (дата звернення: 1.11.2024).
5. Фролов, А.І. Множина Мандельброта. Фрактал / А.І. Фролов, О.А. Білоус // Матеріали VI студентської конференції факультету електроніки та інформаційних технологій (7 грудня 2016 р., м.Суми). – Суми : СумДУ, 2016. – с. 45.